

Reperensiya Para sa *Workbook sa Tigom nga Kinabuhi ug Ministeryo*

ABRIL 13-19

BAHANDI GIKAN SA PULONG SA DIYOS | GENESIS 31

“Si Jacob ug Laban Naghimog Pakigsaad sa Pakigdait”

(Genesis 31:44-46) Dali, maghimo tag pakigsaad, ikaw ug ako, ug magsilbi kining pamatuod tali kanato.” ⁴⁵ Busa si Jacob nagkuhag bato ug nagpatindog niini ingong haligi. ⁴⁶ Unya si Jacob miingon sa iyang mga tawo: “Panguha mog mga bato!” Ug nanguha silag mga bato ug gipatongpatong kini. Dayon nangaon sila sa gipatongpatong nga mga bato.

***it-1* 816 ¶6 Galeed**

Malinawon nga naghusay sa mga butang nga ilang gilalisan, si Jacob ug Laban naghimog pakigsaad sa usag usa. Tungod niini, si Jacob nagpatindog ug usa ka haligi nga bato ug nagsugo sa iyang “mga igsoong lalaki” nga mohimog usa ka tapok sa mga bato, tingali giporma nga usa ka lamesa, diin didto gikaon ang pagkaon sa pakigsaad. Human niadto, gitawag ni Laban ang maong dapit pinasukad niini nga tapok sa mga bato, nga ginganlan kini sa Aramaiko (Siryanhon) nga ngalang “Jegar-sahaduta,” apan gitawag kini ni Jacob sa Hebreohanong katumbas nga “Galeed.” Si Laban miingon: “Kini nga tapok [Heb., *gal*] maoy usa ka saksi [Heb., *edh*] tali kanako ug kanimo karong adlaw.” (Gen 31:44-48) Ang tapok sa mga bato (ug ang haligi nga bato) nagsilbing usa ka saksi alang sa tanang molabay didto. Kini sama sa giingon sa bersikulo 49, “Ang Bantayanang Torre [Heb., *mits-pah’*],” nga nagpamatuod nga si Jacob ug Laban nagkauyon nga ipreserbar ang kalinaw taliwala ug sulod

sa ilang tagsatagsa ka banay. (Gen 31:50-53) Sa ulahing mga okasyon ang mga bato gigamit sa samang paagi ingong hilom nga mga saksi. —Jos 4:4-7; 24:25-27.

(Genesis 31:47-50) Ug ginganlan kini ni Laban ug Jegar-sahaduta, apan ginganlan kini ni Jacob ug Galeed. ⁴⁸ Si Laban miingon: “Kining gipatongpatong nga mga bato magsilbing pamatuod tali natong duha karong adlaw.” Mao nga ginganlan niya kinig Galeed ⁴⁹ ug Bantayanang Torre, kay siya miingon: “Hinaot si Jehova magbantay kanako ug kanimo sa atong panagbulag. ⁵⁰ Kon imong maltrataron ang akong mga anak ug kon mangasawa kag lain gawas kanila, bisan pag walay tawong makakita niana, hinumdomi nga makita kana sa Diyos nga maoy atong saksi.”

***it-1* 319 Bantayanang Torre**

Ang usa ka tapok sa mga bato gipatindog ni Jacob ug gitawag nga “Galeed” (nagkahulogang “Tapok nga Saksi”) ug “Ang Bantayanang Torre.” Dayon si Laban miingon: “Hinaot si Jehova magbantay tali kanako ug kanimo sa dihang kita mahimutang nga dili magkitaay sa usag usa.” (Gen 31:45-49) Kini nga tapok sa mga bato magpamatuod nga si Jehova nagbantay aron matino nga si Jacob ug si Laban magatuman sa ilang pakigsaad sa pakigdait.

(Genesis 31:51-53) Si Laban misultig dugang kang Jacob: “Ania kining gipatongpatong nga mga bato ug ang haligi nga akong gipatindog ingong pamatuod sa atong pakigsaad. ⁵² Kining gipatongpatong nga mga bato ug kining haligi maoy pamatuod nga dili ko molabang niining mga batoha aron magdalag kadaot kanimo, ug nga ikaw dili molabang niining gipatongpatong nga mga bato ug niining haligi aron magdalag kadaot kanako. ⁵³ Hinaot

ang Diyos ni Abraham ug ang Diyos ni Nahor, ang Diyos sa ilang amahan, maghukom tali kanato.” Ug si Jacob nanumpa sa Diyos nga gikahadlokan sa iyang amahan nga si Isaac.

Pagpangitag Espirituwal nga Bahandi

(Genesis 31:19) Dihang milakaw si Laban aron tupihan ang iyang mga karnero, gikawat ni Raquel ang terapim nga mga estatuwa sa iyang amahan.

it-2 1284

Terapim

Ang mga nakaplagan sa mga arkeologo sa Mesopotamia ug sa kasikbit nga mga dapit nagpakita nga ang paghupot ug mga larawan nga terapim adunay kalabotan sa kon kinsa ang makadawat sa panulondon sa pamilya. Sumala sa usa ka papan nga nakaplagan sa Nuzi, ang pagbaton sa mga diyos sa panimalay ubos sa pipila ka sirkumstansiya mahimong maghatag ug katungod sa usa ka umagad nga lalaki sa pag-atubang sa korte ug sa pag-angkon sa kabtangan sa iyang namatayng ugangang lalaki. (*Ancient Near Eastern Texts*, giedit ni J. Pritchard, 1974, pp. 219, 220, ug ftn 51) Tingali si Raquel, nga naghunahuna niini, nagtuo nga siya may katarongan sa pagkuha sa terapim tungod sa malimbongong mga pakiglabot sa iyang amahan ngadto sa iyang bana nga si Jacob. (Itandi ang Gen 31:14-16.) Ang kahinungdanon sa terapim maylabot sa mga katungod sa panulondon magpatin-aw usab kon nganong si Laban buot gayod nga makuha kinig balik, nga gani gipakuyog ang iyang mga igsoong lalaki uban kaniya ug gigukod si Jacob sa gilay-ong pito ka adlaw nga panaw. (Gen 31:19-30) Siyempre, ang gibuhat ni Raquel wala gayod mahibaloi ni Jacob (Gen 31:32), ug walay timailhan nga siya misulay gayod sa paggamit sa terapim aron maangkon ang panulondon gikan sa mga anak nga lalaki ni Laban. Si Jacob wala mogamit ug mga idolo. Ang terapim lagmit nga lakip sa mga gidispatsar sa dihang gitago-

an ni Jacob ang tanang langyawng mga diyos nga gihatag kaniya sa iyang panimalay didto sa ilalom sa dakong kahoy duol sa Sekem.—Gen 35:1-4.

(Genesis 31:41, 42) Nagpuyo kog 20 ka tuig sa imong balay. Mialagad ko nimog 14 ka tuig para sa imong duha ka anak nga babaye ug 6 ka tuig para sa imong mga hayop, ug 10 ka beses nimong giusab ang akong suhol. ⁴² Kon ang Diyos sa akong amahan, ang Diyos ni Abraham, ug ang Diyos nga gikahadlokan ni Isaac wala pa mag-uban kanako, gipalakaw na ko nimo nga walay dala. Nakita sa Diyos ang akong mga pag-antos ug paghago, mao nga gibadlong ka niya gabii.”

(1 Pedro 2:18) Ang mga sulugoon kinahanglang magpasakop ug motahod pag-ayo sa ilang mga agalon, dili lang niadtong maayo ug makataronganon, kondili niadtong lisod sab pahimut-an.

w13 3/15 21 ¶8

Si Jehova—Ang Atong Puloy-anan

⁸ Pag-abot ni Jacob sa Haran, giabiabi siya pagayo sa iyang uyoan nga si Laban ug sa ulahi gihatag kaniya si Lea ug Raquel ingong mga asawa. Sa kadugayan, namentaha kaniya si Laban, nga nag-usab sa iyang suhol sa napulo ka higayon! (Gen. 31:41, 42) Apan giagwanta kini ni Jacob kay siya may pagsalig nga padayon siyang atimanon ni Jehova, ug siya gipanalanginan gayod. Gani, dihang giingnan siya sa Diyos nga mobalik sa Canaan, si Jacob nakapanag-iya nag “dakong mga panon sa kahayopan ug mga sulugoong babaye ug mga sulugoong lalaki ug mga kamelyo ug mga asno.” (Gen. 30:43) Mapasalamaton kaayong miampo si Jacob: “Ako dili-takos sa tanang mahigugmaong-kalulot ug sa tanang pagkakasaligan nga imong gipakita sa imong alagad, kay uban lamang sa akong sungkod nga ako mitabok niining Jordan ug karon ako nahimo nang duha ka kampo.”—Gen. 32:10.

Pagbasa sa Bibliya

(Genesis 31:1-18) Sa ulahi nadunggan niya ang giingon sa mga anak nga lalaki ni Laban: “Gikuha ni Jacob ang tanang gipanag-iya sa atong amahan, ug natigom niya kining tanang bahandi gikan sa atong amahan.” ² Dihang motan-aw si Jacob kang Laban, mamatikdan niya nga nausab na ang tinagdan ni Laban kaniya. ³ Sa kataposan si Jehova miingon kang Jacob: “Pauli sa yuta sa imong katigulangan ug sa imong mga paryente, ug ako padayong mag-uban kanimo.” ⁴ Unya si Jacob nagpadalag mensahe kang Raquel ug Lea sa pag-adto sa kapatagan, sa iyang panon sa mga hayop, ⁵ ug giingnan sila: “Nakita nako nga nausab ang tinagdan sa inyong amahan kanako, apan ang Diyos sa akong amahan nag-uban kanako. ⁶ Nahibalo mo pag-ayo nga nag-alagad ko sa inyong amahan kutob sa akong maa-rangan. ⁷ Ug gitikasan ko sa inyong amahan, ug 10 ka beses na niyang giusab ang akong suhol; apan wala motugot ang Diyos nga buhatan ko niyag kadaot. ⁸ Dihang siya miingon, ‘Ang mga puntikpuntikon ang mahimo nimong suhol,’ ang tibuk panon nanganak ug mga puntikpuntikon; apan dihang siya miingon, ‘Ang mga may badlis ang mahimo nimong suhol,’ ang tibuk panon nanganak ug mga may badlis. ⁹ Busa padayong gikuha sa Diyos ang mga hayop sa inyong amahan ug gihatag kini kanako. ¹⁰ Usa ka higayon dihang nanguwag ang panon, nakita nako sa akong damgo nga ang mga laking kanding nga mihabal sa panon may badlis, puntikpuntikon, ug kabang. ¹¹ Unya ang anghel sa matuod nga Diyos miingon kanako sa damgo, ‘Jacob!’ Ako mitubag, ‘Ania ko.’ ¹² Siya mipadayon, ‘Tan-awa! Ang tanang laking kanding nga mihabal sa panon may badlis, puntikpuntikon, ug kabang, kay akong nakita ang tanang gibuhay ni Laban kanimo. ¹³ Ako ang matuod nga Diyos nga nagpakita kanimo sa Bethel, diin nag-

bubo kag lana sa usa ka haligi ug nanumpa kanako. Karon bangon, biya niining yutaa ug pauli sa yuta nga imong natawhan.’” ¹⁴ Si Raquel ug Lea mitubag kaniya: “Naa pa ba diay miy bahin o panulondon sa balay sa among amahan? ¹⁵ Dili ba giisip man mi niya nga samag langyaw, kay iya ming gibaligya ug gigamit ang kuwarta nga gihatag para namo? ¹⁶ Ang tanang bahandi nga gikuha sa Diyos gikan sa among amahan maoy amoa ug sa among mga anak. Busa buhata ang tanang gisulti sa Diyos kanimo.” ¹⁷ Unya si Jacob mitindog ug gisakay niya sa mga kamelyo ang iyang mga anak ug mga asawa, ¹⁸ ug gidala niya ang tanang hayop ug mga butang nga iyang natigom sa Padan-aram, aron moadto kang Isaac nga iyang amahan sa yuta sa Canaan.

ABRIL 20-26

BAHANDI GIKAN SA PULONG SA DIYOS | GENESIS 32-33

“Nakiglayog ba Ka Para sa Panalangin?”

(Genesis 32:24) Sa nag-inusara na si Jacob, dihay tawo nga nakiglayog niya hangtod sa pagkabanagbanag.

w03 8/15 25 ¶3

Ikaw ba Matinuorong Nagapangita Kang Jehova?

Dunay daghang panig-ingnan sa Kasulatan sa mga tawo nga kuging naningkamot sa pagpangita kang Jehova. Ang usa kanila mao si Jacob, nga munas ginhawang nakiglayog sa nagmateryalisar nga manulonda sa Diyos hangtod sa pagkabanagbanag. Tungod niini, si Jacob ginganlag Israel (Nakigtigi sa Diyos) tungod kay siya nakigtigi, o milahutay sa pagpakiglayog, nakigbisog, milanat sa pagpakigdumog, sa Diyos. Gipanalanginan siya sa manulonda tungod sa iyang matinuorong paningkamot.—Genesis 32:24-30.

(Genesis 32:25, 26) Pagkamatikod sa tawo nga dili niya mapildi si Jacob, iyang gitandog ang lutahan sa bat-ang ni Jacob ug nalisa kini samtang sila naglayog. ²⁶ Dayon ang tawo miingon: “Buhii na ko, kay banagbanag na.” Si Jacob mitubag: “Dili ti ka buhian hangtod nga imo kong panalanginan.”

it-1 280

Bakol, Piang

Pagkapiang ni Jacob. Sa dihang si Jacob mga 97 anyos na, siya nakiglayog sa tibuok gabii sa usa ka nagmateryalisar nga manulonda sa Diyos. Siya midaog sa paghawid sa manulonda hangtod nga ang manulonda naghatag kaniya ug panalangin. Panahon sa maong pakigtigi, gitandog sa manulonda ang piyakpiyak sa lutahan sa paa ni Jacob, maong kini nalisa. Ingong resulta si Jacob nagtakiang. (Gen 32:24-32; Os 12:2-4) Human niadto, gipahinumdoman si Jacob nga bisan tuod siya “nakigtigi sa Diyos [manulonda sa Diyos] ug sa mga tawo mao nga [siya] sa kataposan midaog,” sumala sa giingon sa manulonda, siya sa pagkatinuod wala makabuntog sa gamhanang manulonda sa Diyos. Tungod lamang sa katuyoan ug pagtugot sa Diyos nga si Jacob gitugotan nga makigtigi sa manulonda, aron mapamatud-an ang dakong pagpabili ni Jacob sa pagtinguha sa panalangin sa Diyos.

(Genesis 32:27, 28) Busa ang tawo nangunatana: “Unsay imong ngalan?” Siya mitubag: “Jacob.” ²⁸ Unya ang tawo miingon: “Ang imong ngalan dili na Jacob kondili Israel kay nakigbugno ka sa Diyos ug sa mga tawo, ug sa kataposan midaog ka.”

it-1 1156

Israel

1. Ang ngalan nga gihatag sa Diyos kang Jacob sa dihang siya nag-edad ug mga 97 anyos. Si Jacob nakigdumog sa usa ka tawo nga usa diay ka manulonda sa gabii nga siya mitabok sa

bul-oganang walog sa Jabok aron sa pagsugat sa iyang igsoong si Esau. Tungod sa paglahutay ni Jacob sa maong pagpakigdumog, ang iyang ngalan giilisdan ug Israel ingong pasalig sa panalangin sa Diyos. Sa paghandom niini nga mga panghitabo, ginganlan ni Jacob ang maong dapit nga Peniel o Penuel. (Gen 32:22-31; tan-awa ang JACOB Num. 1.) Sa ulahi, didto sa Bethel gikompirmar sa Diyos ang pag-usab sa iyang ngalan, ug sukad niadto hangtod sa kataposan sa iyang kinabuhi si Jacob sagad gitawag ug Israel. (Gen 35:10, 15; 50:2; 1Cr 1:34) Apan, ang kadaghanan sa kapin sa 2,500 ka teksto nga makita ang ngalang Israel nagtumong sa mga kaliwat ni Jacob ingong usa ka nasod.—Ex 5:1, 2.

Pagpangitag Espirituwal nga Bahandi

(Genesis 32:11) Ako nag-ampo kanimo, palihog luwasa ko gikan sa kamot ni Esau nga akong igsoon, kay nahadlok ko nga basig moanhi siya ug patyon ko apil ang mga babaye ug mga bata.

(Genesis 32:13-15) Siya nagpalabay ug gabii didto. Dayon nagkuha siyag pipila sa iyang mga hayop aron iregalo kang Esau nga iyang igsoon: ¹⁴ 200 ka bayeng kanding, 20 ka laking kanding, 200 ka bayeng karnero, 20 ka laking karnero, ¹⁵ 30 ka kamelyo nga nagpasusog mga nati, 40 ka baka, 10 ka torong baka, 20 ka asna, ug 10 ka asno.

w10 6/15 22 ¶10-11

Ang Matinahorong Sinultihan Magpalambo sa Maayong Relasyon

¹⁰ Ang matinahorong sinultihan ug maayong komunikasyon makatabang sa pag-ugmad ug pagpatunhay sa malinawong relasyon. Sa pagkatinuod, ang paghimo sa atong maarangan sa pagpalambo sa atong relasyon sa uban moresulta sa maayong komunikasyon. Ang sinsero, ug malulotong pagpakiglabot sa uban —pagpangitag kahigayonan sa pagtabang, kina-

singkasing nga paghatag ug gasa, pagpakitag pagkamaabiabihon—makaamot sa maayong komunikasyon. Mahimo gani kining ‘magpundok ug baga’ diha sa usa ka tawo ug magpalutaw sa iyang maayong mga hiyas, nga mas makapasa-yon sa paghusay sa problema.—Roma 12:20, 21.

¹¹ Ang patriarkang si Jacob nahibalo niini. Ang iyang kaluhang si Esau nasuko pag-ayo kaniya nga siya mikalagiw kay basig patyon siya niini. Paglabay sa daghang katuigan, si Jacob mipauli. Si Esau mipanaw usab uban ang 400 ka tawo aron pagsugat kaniya. Si Jacob nangayog tabang kang Jehova. Dayon gipauna niya ang iyang mga sulugoon aron sa paggasa kang Esau ug daghang kahayopan. Milampos si Jacob sa iyang tuyo. Pagkita nila, nausab na ang tinamdan ni Esau, ug siya midagan ug migakos kang Jacob.—Gen. 27:41-44; 32:6, 11, 13-15; 33:4, 10.

(Genesis 33:20) Naghimo siyag halaran didto ug gitawag niya kinig Diyos, ang Diyos ni Israel.

it-1 603

Diyos ang Diyos sa Israel

Ingong resulta sa iyang pagpakigharong sa manulonda ni Jehova didto sa Peniel, si Jacob gihatagan sa ngalang Israel, ug human sa malinawong pagpakigkita sa iyang igsoon nga si Esau, siya mipuyo sa Sucot ug dayon sa Sekem. Dinhi gipalit niya ang usa ka luna sa yuta gikan sa mga anak ni Hamor ug gipatindog ang iyang tolda diha niini. (Gen 32:24-30; 33:1-4, 17-19) “Human niana siya nagpatindog didto ug usa ka halaran ug nagtawag niini nga Diyos ang Diyos sa Israel,” o “Ang Diyos Mao ang Diyos sa Israel.” (Gen 33:20) Sa pagpaila sa iyang kaugalingon sa iyang bag-ong ngalan nga Israel diha sa ngalan sa halaran, gipakita ni Jacob ang iyang pagdawat ug pagpabili sa maong ngalan ug sa luwas nga pagdala sa Diyos kaniya balik sa Yutang Saad. Ang maong ekspresyon kasalamang makita sa Kasulatan.

Pagbasa sa Bibliya

(Genesis 32:1-21) Si Jacob mipadayon sa iyang panaw, ug gisugat siya sa mga angel sa Diyos. ² Pagkakita ni Jacob kanila, siya miingon: “Kini ang kampo sa Diyos!” Busa gi-nganlan niyag Mahanaim ang maong lugar. ³ Unya si Jacob nagpadalag mga mensahe-ro kang Esau nga iyang igsoon sa yuta sa Seir, ang teritoryo sa Edom, ⁴ ug iyang gisugo sila: “Kini ang inyong isulti kang Esau nga akong ginoo, ‘Mao kini ang giingon sa imong sulugoon nga si Jacob: “Dugay kong mipuyo kang Laban. ⁵ Ug nakabaton kog mga torong baka, mga asno, mga karnero, ug mga sulugoong lalaki ug babaye, ug gipadala nako kini nga mensahe aron mahibalo ang akong ginoo ug imo kong kahimut-an.”’” ⁶ Pagbalik sa mga mensahero kang Jacob, sila miingon: “Nagkita na mi sa imong igsoong si Esau, ug nagpaingon siya dinhi sa pagsugat kanimo uban ang 400 ka lalaki.” ⁷ Si Jacob nahadlok pag-ayo ug nabalaka. Busa gibahin niya sa duha ka grupo ang iyang mga tawo, apil ang mga panon sa karnero, kanding, baka, ug kamelyo. ⁸ Siya miingon: “Kon atakehon ni Esau ang usa ka grupo, makaikyas pa ang laing grupo.” ⁹ Human niana si Jacob miingon: “Oh Diyos sa akong amahan nga si Abraham ug Diyos sa akong amahan nga si Isaac, Oh Jehova, ikaw nga nag-ingon kanako, ‘Pauli sa imong yuta ug sa imong mga paryente, ug ako magpanalangin kanimo,’ ¹⁰ dili ko takos sa tanang maunongong gugma ug pagkamaayo nga imong gipakita sa imong alagad, kay kaniadto mitabok ko niining Jordan nga sungkod ray dala, apan karon duha na ko ka grupo. ¹¹ Ako nag-ampo kanimo, palihog luwasa ko gikan sa kamot ni Esau nga akong igsoon, kay nahadlok ko nga basig moanhi siya ug patyon ko apil ang mga babaye ug mga bata. ¹² Ug miingon ka:

‘Ako magpanalangin gayod kanimo, ug padaghanon nako ang imong kaliwat sama sa balas sa dagat nga dili maihap.’” ¹³ Siya nagpalabay ug gabii didto. Dayon nagkuha siyag pipila sa iyang mga hayop aron iregalo kang Esau nga iyang igsoon: ¹⁴ 200 ka bayeng kanding, 20 ka laking kanding, 200 ka bayeng karnero, 20 ka laking karnero, ¹⁵ 30 ka kamelyo nga nagpasusog mga nati, 40 ka baka, 10 ka torong baka, 20 ka asna, ug 10 ka asno. ¹⁶ Iya kining gipadala nga ginurupo sa iyang mga sulugoon ug giingnan sila: “Paguna mog tabok, ug butangig distansiya ang matag grupo sa mga hayop.” ¹⁷ Giingnan sab niya ang unang sulugoon: “Kon si Esau nga akong igsoon mosugat nimo ug mangutana, ‘Kang kinsa kang sulugoon? Asa ka paingon ug kang kinsa ning mga hayop?’” ¹⁸ Sultihi siya, ‘Sa imong sulugoon nga si Jacob. Iya ning gipadala ingong regalo sa akong ginoo nga si Esau, ug nagsunod siya namo.’” ¹⁹ Giingnan sab niya ang ikaduha, ang ikatulo, ug ang tanang sulugoon nga nagsunod sa mga panon sa mga hayop: “Mao nay inyong isulti kang Esau kon magsugat na mo. ²⁰ Ug sultihi sab siya, ‘Nagsunod namo ang imong sulugoon nga si Jacob.’” Kay siya naghunahuna: ‘Kon malukmay nako siya pinaagi sa pagpadalag regalo kaniya, basig iya kong dawaton.’” ²¹ Busa ang regalo gidalag una sa mga sulugoon, apan nagpabilin siya sa kampo nianang gabhiona.

ABRIL 27–MAYO 3

BAHANDI GIKAN SA PULONG SA DIYOS | GENESIS 34-35

“Ang Dili Maayong Resulta sa Daotang Pakig-uban”

(Genesis 34:1) Karon si Dina, nga anak ni Jacob kang Lea, pirmeng makig-uban sa mga batan-ong babaye sa yuta.

w97 2/1 30 ¶4

Shechem—Ang Siyudad sa Walog

Unsa may hunahuna sa batan-ong kalalakin-an sa siyudad niining batan-ong ulay nga nagkanunayan sa ilang siyudad—nga lagmit walay kauban? Ang anak sa pangulo “nakagusto kaniya ug dayon nagkuha kaniya ug miluon kaniya ug nag-among-among kaniya.” Nganong si Dina nangita man ug kadaot pinaagig pakighugoy-hugoy duyog sa imoral nga mga Canaanhon? Tungod ba kay mibati siyag panginahanglan sa panagkauban sa mga babaye nga sama kaniya ug pangedaron? Sama ba siya ka gahig ulo ug ka independente sama sa pipila niya ka mga igsoong lalaki? Basaha ang asoy sa Genesis, ug sabta ang kaguol ug kaulaw nga gibati ni Jacob ug Lea gumikan sa mapait nga mga resulta sa pagduawan sa ilang anak nga babaye sa Shechem.—Genesis 34:1-31; 49:5-7; tan-awa usab *Ang Bantayanang Torre*, Hunyo 15, 1985, panid 31.

(Genesis 34:2) Dihang si Sekem nga anak ni Hamor nga Hivihanon ug pangulo sa yuta nakakita kang Dina, iyang gidala siya ug gilugos.

Ivs 124 ¶14

“Kalagiw Gikan sa Seksuwal nga Imoralidad!”

¹⁴ Gihimo ni Sekem ang butang nga para niya dili sayop. Kay naibog siya kang Dina, “iyang gidala siya ug gilugos.” **(Basaha ang Genesis 34:1-4.)** Tungod ani nga panghitabo, nagsunodsunod ang mga problema nga miresultag trahedyang kang Dina ug sa iyang tibuok pamilya.—Genesis 34:7, 25-31; Galacia 6:7, 8.

(Genesis 34:7) Apan nabalitaan sa mga anak ni Jacob ang nahitabo maong nanguli dayon sila. Nasakitan sila ug nasuko pag-ayo kay gipakaulawan ni Sekem ang Israel pinaagi sa paglugos sa anak ni Jacob, butang nga dili angayng buhaton.

(Genesis 34:25) Apan sa ikatulong adlaw, samtang sila nag-antos pa sa kasakit, ang

duha ka anak ni Jacob nga si Simeon ug Levi, mga igsoon ni Dina, mikuha sa ilang espada ug misulod sa siyudad nga wala dudahi. Unya ilang gipamatay ang tanang lalaki.

w09 9/1 21 ¶1-2

Kon Dunay Makasala Kanimong

Kasagaran, ang mga tawo manimalos aron mahupayan sila sa kasakit nga ilang gibati. Pananglitan, ang Bibliya nag-ingon nga sa dihang ang mga anak sa patriarka nga si Jacob nakabalita nga gilugos sa Canaanhong si Sekem ang ilang igsoon nga si Dina, sila “nasakitan sa ilang mga pagbati ug sila nangasuko pagayo.” (Genesis 34:1-7) Aron makabalos, ang duha ka anak nga lalaki ni Jacob nagplanog daotan batok kang Sekem ug sa iyang panimalay. Si Simeon ug Levi miadto sa siyudad sa Canaan, ug pinaagig lansas, ilang gipamatay ang tanang lalaki, lakip na si Sekem.—Genesis 34:13-27.

Ang ila bang pagpanimalos nakasulbad sa problema? Sa dihang nahibaloan ni Jacob ang gibuhay sa iyang mga anak, iyang gisaway sila, ug miingon: “Kamo nagdalag pagkasinalikway kanako sa paghimo kanakong lang-og sa mga molupyo sa yuta, . . . ug sila tinong magtigom pagtingob batok kanako ug moatake kanako ug ako bug-os gayod nga malaglag, ako ug ang akong balay.” (Genesis 34:30) Dayag, inay masulbad ang problema, misamot pa hinuon kini; ang pamilya ni Jacob kinahanglan nang magbantay kanunay kay basig baslan sila. Lagmit aron sila mapanalipdan, ang Diyos nagsugo kang Jacob nga sila mamalhin ngadto sa Bethel.—Genesis 35:1, 5.

Pagpangitag Espirituwal nga Bahandi

(Genesis 35:8) Sa ulahi si Debora, ang yaya ni Rebeca, namatay ug gilubong sa tiilan sa Bethel ilalom sa kahoyng robles. Busa ginganlan niya kinig Alon-bacut.

it-1 577 ¶7

Debora

1. Iwa ni Rebeca. Sa dihang mibiya si Rebeca sa panimalay sa iyang amahan nga si Betuel aron mobalhin sa Palestina ug maminyo kang Isaac, si Debora miuban kaniya. (Gen 24:59) Human sa pag-alagad sa daghang katuigan sa panimalay ni Isaac, si Debora nahimong sakop sa panimalay ni Jacob, tingali human mamatay si Rebeca. Dayag nga mga 125 ka tuig human maminyo si Rebeca kang Isaac, si Debora namatay ug gilubong ilalom sa usa ka dakong kahoy sa Bethel. Ang gingalan sa maong kahoy (Alon-bacut, nga nagkahulogang “Nagbuntaog nga Kahoy sa Paghilak”) nagpakita nga pinangga kaayo siya ni Jacob ug sa iyang banay.—Gen 35:8.

(Genesis 35:22-26) Usa ka higayon, samtang nagpuyo si Israel nianang yutaa, si Ruben nakigdulong kang Bilha nga puyopuyo sa iyang amahan. Ug nabalitaan kini ni Israel. Si Jacob may 12 ka anak nga lalaki. ²³ Ang mga anak ni Jacob kang Lea mao si Ruben, ang pangana, dayon si Simeon, Levi, Juda, Isacar, ug Zabulon. ²⁴ Ang mga anak niya kang Raquel mao si Jose ug Benjamin. ²⁵ Ang mga anak niya kang Bilha nga sulugoon ni Raquel mao si Dan ug Neptali. ²⁶ Ug ang mga anak niya kang Zilpa nga sulugoon ni Lea mao si Gad ug Aser. Sila ang mga anak nga lalaki ni Jacob nga natawo sa Padan-aram.

w17.12 14

Mga Pangutana Gikan sa mga Magbabasa

Sa karaang Israel, kadto lang bang may katungod sa pagkapanganay ang puwedeng mahimong kagikan sa Mesiyas?

Usahay makakomento sab tag sama niana. Morag mohaom kana sa atong mabasa sa Hebreohanon 12:16. Ang teksto nag-ingon nga si Esau “*wala magpabili sa sagradong mga butang*” ug “baylo sa usa ka pagkaon *naghatag [kang Jacob] sa iyang mga katungod ingong*

panganay.” Daw nagpakita kini nga dihang gidawat ni Jacob ang “katungod ingong panganay,” puwede na siyang mahimong kagikan sa Mesiyas.—Mat. 1:2, 16; Luc. 3:23, 34.

Pero, kon atong susihon ang mga asoy sa Bibliya, atong masayran nga dili kinahanglan nga ang usa panganay aron mahimong kagikan sa Mesiyas. Tagda ang pipila ka ebidensiya:

Sa mga anak ni Jacob (Israel), si Ruben ang iyang panganay pinaagi kang Lea. Sa ulahi, ang panganay ni Jacob pinaagi sa iyang pinalanggang asawa nga si Raquel mao si Jose. Dihang nakasala si Ruben, ang katungod sa pagkapanganay nabalhin kang Jose. (Gen. 29:31-35; 30:22-25; 35:22-26; 49:22-26; 1 Cron. 5:1, 2) Pero, ang Mesiyas wala maggikan kang Ruben o Jose. Ang Mesiyas naggikan kang Juda, ang ikaupat nga anak ni Jacob pinaagi kang Lea.—Gen. 49:10.

Pagbasa sa Bibliya

(Genesis 34:1-19) Karon si Dina, nga anak ni Jacob kang Lea, pirmeng makig-uban sa mga batan-ong babaye sa yuta. ² Dihang si Sekem nga anak ni Hamor nga Hivihanon ug pangu-lo sa yuta nakakita kang Dina, iyang gidala siya ug gilugos. ³ Ug siya nakagusto pag-ayo kang Dina nga anak ni Jacob. Siya nahigugma sa dalaga ug mipahayag sa iyang gugma kaniya. ⁴ Sa ulahi si Sekem miingon kang Hamor nga iyang amahan: “Pangitag paagi nga maasawa nako kini nga dalaga.” ⁵ Dihang nahibaloan ni Jacob nga gilugos ni Sekem ang iyang anak nga si Dina, ang iyang mga anak nga lalaki tua sa kapatagan uban sa panon sa mga hayop. Busa wala siyay gisultihan, ug gihulat niya sila nga makauli. ⁶ Sa ulahi, si Hamor nga amahan ni Sekem miadto kang Jacob aron makig-estorya. ⁷ Apan nabalitaan sa mga anak ni Jacob ang nahitabo maong nanguli dayon sila. Nasakitan sila ug nasuko pag-ayo kay gipakaulawan ni Sekem

ang Israel pinaagi sa paglugos sa anak ni Jacob, butang nga dili angayng buhaton. ⁸ Si Hamor miingon kanila: “Ang akong anak nga si Sekem nakagusto pag-ayo sa imong anak. Palihog ihatag siya aron maasawa sa akong anak, ⁹ ug pakighiusa namo pinaagig kamin-yoon. Ihatag kanamo ang inyong mga anak nga babaye, ug kuhaa ninyo ang among mga anak nga babaye. ¹⁰ Puwede mong moipon namo, ug makapuyo mo bisan asa sa among yuta. Puwede mong magnegosyo ug magpuyo dinhi.” ¹¹ Unya si Sekem miingon sa amahan ug sa mga igsoong lalaki ni Dina: “Kon mosugot mo sa akong hangyo, ihatag nako ninyo bisag unsa pay inyong pangayoon. ¹² Makapangayo mo nakog dako kaayong kantidad nga bugay ug regalo. Andam kong mohatag bisag unsay inyong pangayoon, basta inyong ipa-asawa kanako ang dalaga.” ¹³ Nakadesisyon ang mga anak nga lalaki ni Jacob nga limbo-ngan si Sekem ug si Hamor nga iyang amahan tungod sa paglugos ni Sekem sa ilang igsoong si Dina. ¹⁴ Sila miingon: “Dili namo puwedeng ihatag ang among igsoong babaye sa lalaki nga dili tinuli, kay kaulawan kana alang kanamo. ¹⁵ Mosugot lang mi sa usa ka kondisyon: nga magpatuli ang tanan ninyong lalaki aron maparehas mo namo. ¹⁶ Dayon ihatag namo kaninyo ang among mga anak nga babaye, ug kuhaon namo ang inyong mga anak nga babaye, ug mopuyo mi uban ninyo ug mahimo tang usa ka katawhan. ¹⁷ Pero kon dili mo mosugot ug dili mo magpatuli, kuhaon namo ang among manghod nga babaye ug manghawa mi.” ¹⁸ Misugot si Hamor ug ang iyang anak nga si Sekem sa ilang kondisyon. ¹⁹ Ang batan-ong lalaki wala maglangan sa pagbuhat sa ilang gisulti, kay nahigugma siya sa anak ni Jacob. Si Sekem ang labing tinahod sa panimalay sa iyang amahan.